

Н ЯДАУНА гарадскі камітэт партыі, гарвыканкам і Дзяржбуд БССР наладзілі ў Мінску навукова-тэхнічную канферэнцыю па пытаннях будаўніцтва і архітэктуры. У рабоце канферэнцыі прынялі ўдзел відныя дойдцы і будаўнічаныя рэспублікі, а таксама госці з Масквы, Ленінграда, Пеця, Рыгі, Вільнюса, Таліна, Волгаграда.

З дакладамі і паведамленнямі па пытаннях і асобных праблемах будаўніцтва і архітэктуры выступілі намеснік старшыні гарвыканкома І. Ляўко, галоўны архітэктар Мінска В. Чарнышоў, намеснік старшыні Дзяржбуда БССР Ю. Шпіт, архітэктары В. Анкін, Н. Трахтэнберг, Я. Заслаўскі, інжынеры Г. Мадальніскі, Г. Варакса, А. Раўкоўскі, Г. Шукаў і іншыя.

НА ПАРАДКУ ДНЯ—2000-ы ГОД

А ДНОЙ з актуальнейшых гарадабудаўнічых праблем як у нашай краіне, так і за рубяжом, з'яўляецца праблема прагназавання перспектывы росту буйных гарадоў. На жаль, даводзіцца прызнаць, што наша гарадабудаўнічая навука і плануючыя органы яшчэ не распрацавалі даволі грунтоўных навуковых рэкамендацый. І таму генеральныя планы гарадоў хутка старэюць.

За пасляваенны час былі распрацаваны чатыры варыянты генеральнага плана Мінска: у 1946 годзе з колькасцю насельніцтва ў 450 тыс.; у 1957 годзе з колькасцю ў 650 тыс.; у 1959 годзе з колькасцю ў 800 тыс. чалавек і, нарэшце, апошні генеральны план, зацверджаны ў сакавіку 1965 года — з колькасцю ў мільяны жыхароў.

Распрацоўка генеральнага плана 1965 года праводзілася адначасова з распрацоўкай праекта раённай планіроўкі Мінскага прамысловага раёна і складаннем праекта прыгарадных зон. Гэтым планам былі прадугледжаны вынас у гарады, якія ўваходзяць у кола мінскай агламерцы, цэлага шэрагу філіялаў буйных мінскіх прадпрыемстваў. Так, напрыклад, Бе-

спрскет), вуліца Я. Коласа, вуліца В. Харужай і іншыя. У гэты перыяд індывідуальнае праектаванне было, па сутнасці, агорнута, і ў забудове ўжывалася абмежаваная колькасць тыпавых праектаў.

За апошнія гады мы з задавальненнем можам адзначыць, што ў архітэктурным праектаванні адбыліся істотныя зрухі ў бок палепшэння якасці забудовы і раённай асобных будынкаў. Больш выразнымі сталі праекты забудовы мікрараёнаў і асабліва іх галоўных частак, якія выходзяць на магістралі. Каб перааказаць гэтыя дастатковыя параўнаць забудову мікрараёна «Усход-1» з мікрараёнаў на вуліцы Волгаградскай. Разам з тым, даволі панільна забудова мікрараёна на вуліцы Волгаградскай палепшана комплексам вышотных будынкаў і гандлёвага цэнтру на бульвары Талбухіна. Удала завершаны ансамбль мікрараёна на бульвары Луначарскага, дзе ўмела выкарыстаны рэльеф, у пачатку мікрараёна «Зялёны Луг».

Архітэктары і інжынеры праектных інстытутаў «Мінспрэкрат» і «Белдзяржпраект» за апошнія гады ўдасканалі праекты 5- і 9-павярховых будынкаў з цэглянымі жылымі будынкамі, дамоў з аб'ёмна-блочнай структурай, а палепшанай планіроўкай кватэр з варыянтамі архітэктурнага раённага фасадаў.

Нам трэба і далей праектаваць і эксперыментальна правярць дамы павышанага тыпу. У сувязі з гэтым Дзяржбуд рэспублікі павінен удзяліць больш увагі эксперыментальнаму праектаванню і будаўніцтву.

Разам з тым, не лішне падкрэсліць недахопы, якія яшчэ даўка не ліквідаваны ў галіне архітэктурнага праектавання.

Адзін з галоўных недахопаў — штэмпі, некратычны падыход да прымянення тыпавых і паўраёнаўнаемых праектаў. Вось, напрыклад, для забудовы вуліцы Ваньцова быў распрацаваны праект 9-павярховага дома без увагі на канкрэтныя ўмовы гэтай вуліцы і ён стаў уладальнікам Авія, лётны праект пачаў выкарыстоўваць у іншых раёнах, што прывяло да страты індывідуальнага аблічча гэтага будынка.

У той жа час, калі пры забудове мікрараёна на вуліцы Ціханьскай архітэктары творча падыходзілі да выкарыстання гэтага праекта, стварылішы на баняных фасадах лоджыі, будынак літа-

В ЯЛІКАЕ значэнне для палепшэння аблічча гарада, яго асобных раёнаў, магістралаў, мае якасць знешняга добраапарадкавання і азелення. Між тым, у гэтым сьце сур'езны недахопы і рад навірашаных праблем. Перш за ўсё, трэба прызнаць, што якасць і аб'ём праектавання аб'ектаў знешняга добраапарадкавання і азелення значна адстае ад сучасных патрабаванняў.

У нас, у Інстытуце «Мінспрэкрат», няма вопытных спецыялістаў у галіне азеленага будаўніцтва. Зусім мала ўдзялена увагі праектаванню малых архітэктурных форм. Архітэктары не спецыялізуюцца ў гэтай галіне, а без гэтага нельга дасягнуць высокага архітэктурна-мастацкага узроўню праектаў, якія патрабуюць не толькі эфектнасці, але і вялікага творчага вымысла. Таму наспела патрэба арганізаваць спецыяльнае праектнае падраздзяленне для гэтых мат.

Разам з тым трэба прызнаць, што нават тады, калі ў праектах прадугледжваецца добраапарадкаванне і азеленне, на практыцы гэта ажыццяўляецца часцей за ўсё некасна. Трэба рашуча змяніць адносна будаўнічых арганізацый для знешняга добраапарадкавання і азелення. Відаль, гэтыя работы павінны выконвацца спецыяльнымі падраздзяленнямі будаўнічых арганізацый.

Трэба значна развіць базу будаўнічых арганізацый для вытворчасці малых архітэктурных форм. Важна, нарэшце, арганізаваць выпуск высокакласных бетонных тратуарных пліт, якія вельмі эфектныя не толькі ў архітэктурных адносінах, але і дазваляюць пазбегнуць вялікіх выдаткаў у сувязі з пракладкай інжынерных камунікацый.

ЖЫЛЛЁ, ЖЫЛЛЁ...

С ЕННЯ праектаючы новыя раёны, вуліцы, гарады, мы павінны памятаць, што ў іх будучы жыць не толькі сучаснікі, але і нашы нашчадкі — людзі камуністычнага заўтра. Таму задача фарміравання гэтага асяроддзя пры велізарных маштабах жыллёвага будаўніцтва выключна адназначна. Нягледзячы на пэўныя дасягненні, агульны ўзровень забудовы жылля раёнаў і мікрараёнаў, у першую чаргу, вырашэнне пытанняў архітэктурнай кампазіцыі не можна задовольніць.

Галоўная прычына гэтага — недастатковае авалоданне майстэрствам кампазіцыі, рамянец умяшчэння ў раёне жылля не толькі адначасова будынкаў, але і прыёмаў кампазіцыі. Напрыклад, са з'яўленнем 9-павярховых дамоў з'явілася тыпу шаблоннай кампазіцыі стаў матыў чаргавання 9-павярховых карпусоў з 5-павярховымі ў прасцейшым спалучэнні: кропка-працяжнік-кропка-працяжнік.

У новых мікрараёнах яшчэ сустракаюцца традыцыйныя лінейныя кампазіцыі з перыметральнай забудовы. У той жа час групавыя, прасторавыя кампазіцыі, якія ствараюць шматпланавыя і кантрастныя перспектывы, выкарыстоўваюцца недастаткова.

Зараэаць, што перыметральнымі прыёмам, або праматугольным групіроўкам архітэктары ажыццяўляюць шыкавыя малюныя рэльефы, падганяючы яго пад забудову, а не наадварот, які гэта трэба рабіць. Гэта прыводзіць да вялікіх земляных работ, да з'яўлення і падсыпкі нізін. А разам з гэтай непатрэбнасцю і дарэўна працай і інтэлектуальна сапраўды вясце гэтых мясцін. Нешта падобнае, напрыклад, робіцца ў мікрараёнах на Ракаўскай шашы, дзе мы зрабілі ўзгоркавы рэльеф, а не выкарысталі яго. Нідэрана было б ўспомніць, што ў Францыі на роўных месцах ствараюцца штучныя пагоркі і іншыя рэльефныя прыстасаванні, якія ажыццяўляюць ландшафт, а ў раёнах з малюнымі рэльефам цалкам заўважваецца прыродны грунт.

Цяпер можна лічыць агульнапрызнаным, што арганізацыя прасторы для разнастайнага выкарыстання з'яўляецца адной з асноўных задач архітэктуры. У разуменне «жыллё» цяпер мы ўключаем не толькі жылля дамы, а і ўсё жыццёвае комплекс, маючы на ўвазе вынасенне многіх жыццёвых працэсаў (адпачынак пасля работ, гульня дзяцей, спорт і інш.) і большасць відаў абслугоўвання за межамі кватэр. Аднак да гэтага часу мы яшчэ не можам дабіцца, каб арганізацыя ўнутранай прасторы жылля комплексна прадумалася тым старанна, якія планіроўка і абсталяванне будынкаў, а гэтак жа патрабаванне зусім занадмернае.

Калі год вад, пад'ёмнікі дапамагваюць устаноў, гандлёвыя цэнтры і знешняга прастора вуліц, плошчаў аб адрывага ландшафту разам з жыллом і грамадскай забудовы ўзаема звязаны. Зручна іх арганізацыя стварае аснову кампазіцыі. У ёй знаходзяцца галоўныя і падначаленыя элементы. У сувязі з канкрэтнай сітуацыяй і на базе галоўных элементаў і іх узаемазвязанай будучыця наскія, аснова, структура кампазіцыі.

У кампазіцыі раённае асобных пытанняў падначалена рэшэнню агульных. Таму цяпер нельга праектаваць любы жыццёвы комплекс ізалявана, яго кампазіцыя падначалена арганізацыі больш буйных жылля масіваў, у склад якіх яны ўваходзяць.

Настаў час вырашаць пытанні кампазіцыі асобных мікрараёнаў зыходзячы не толькі з забудовы жылля раёна, але і з кампазіцыі ўсяго гарада.

У канцы вуліцы Луначарскага на парку ў цэнтры мікрараёна быў узведзены 12-павярховы жылы дом. Яго «умяшчэнне» ідэалізавана такім мошным, што ён «спрыскаў» не толькі на наваколныя мікрараёны, а і на ўсё горад. У дадзеным выпадку гэта атрымалася ўдала. Але не выключна, што такі нечаканы эфект можа даць адмоўны вынікі для слугаў ўсяго гарада. Таму наспела неабходнасць у дадаткі да генеральнага плана гарада і праекта цэнтру распрацаваць праект слугаў ўсяго гарада з тым, каб новыя архітэктурныя дамінанты, якія ў межах цэнтру, так і ў жылля раёнаў паступова фарміравалі гарманічную кампазіцыю гарада, яго слугаў.

А БЛІЖЧА жылля раёнаў залежыць не толькі ад удаля кампазіцыі жылля забудовы. Вялікую ролю адыгрывае таксама архітэктурная кампазіцыя забудовы грамадска-гандлёвых цэнтраў абслугоўвання насельніцтва. У практыцы Мінска ўжо вызначыўся рад кампазіцыйных прыёмаў такой арганізацыі ў выглядзе ўбудаваных у першыя паверхі ўстаноў, комплексаў і, нарэшце, самастойных грамадска-гандлёвых цэнтраў.

Значэнне ўбудаваных у жылля дамы магазінаў і іншых абслугоўваючых устаноў для аблічча магістралаў выдочнае. Добрае афармленне, асвятленне вітрын заўсёды ўпрыгожвае горад. Таму на галоўных магістралах жылля раёнаў ўбудаванне устаноў даражы. Аднак, пры гэтым важна напалпаціцца, каб насельніцтва такіх дамоў не адчулава прыкрых напружванняў ад такога суседства. Бо нярадкі там, дзе магазіны, там і дзверы зачынены, там і шумна. Праблему гэта можна вырашыць, калі загрузку магазінаў ажыццяўляць на ўзроўні падземнай прасторы. Так, як прадугледжана ў магазінах новых 9-павярховых дамоў на вуліцы Веры Харужай.

Вялікія гарадабудаўнічыя магчымасці толькі ў арганізацыі комплексаў абслугоўвання ў выглядзе прыбудаваных да торцаў будынкаў устаноў. Балісцкі прыклад — комплекс гандлёвага цэнтру на бульвары Талбухіна. Удала вырашаны, прыкладна, на гэтым жа прыпынку, комплекс абслугоўвання на Ракаўскай шашы.

Нарэшце, пра асобныя гандлёва-грамадскія цэнтры. Зараз іх у горадзе будучыця няма, але на жаль, усё яны ўваджацца па адна тыпных праектах. Відаль, у далейшым гандлёва-грамадскія цэнтры павінны мець індывідуальнае аблічча ў кожным раёне.

На навукова-тэхнічнай канферэнцыі справядліва крытыкаваліся недахопы ў комплекснай будаўніцтве новых жылля раёнаў і мікрараёнаў. Гэтыя недахопы не толькі пагаршаюць абслугоўванне насельніцтва, але і наносіць шкоду абліччу новых раёнаў.

Напрыклад, зараз у значнай ступені ўжо забудаваны жылы раён «Чыжоўка». Аднак грамадска-гандлёвыя цэнтры яшчэ не ўзводзіцца. Чаму? Таму, што універмаг, рэстаран, раённая бібліятэка, камбінаты бытавога абслугоўвання, якія павінны быць тут размешчаны, будуюцца за кошт асобных міністэрстваў і ведамстваў, а ў плавяванні няма неабходнай наапраўцы па тэрмінах праектавання і сродках на будаўніцтва. Відаль, наспела неабходнасць спецыяльнаму органу сур'езнага задуманна над гэтым пытаннем.

Напэўна, час будаўніцтва раёнаў справаздаць не па «валле» жыллага фонду, а па комплекснай забудове, там яны ў роўнай ступені будучыць дабы і пра ўвод жылля, і пра своечасовае ўзвядзенне абслугоўваючых устаноў.

ЗЯЛЁНЫЯ КАРАЛІ МІНСКА

П РАБЛЕМЫ арганізацыі і развіцця масавага адпачынку гарадскога насельніцтва ўваходзяць у лік важнейшых і актуальных праблем савецкага гарадабудаўніцтва.

На навукова-тэхнічнай канферэнцыі са спецыяльным паведамленнем аб перспектывах развіцця ў Мінску зноў масавага адпачынку выступіў лэарат Дзяржаўнай прэміі БССР дацэнт Н. Трахтэнберг.

Адпачынак — гэта, перш за ўсё, перамена навакольнага асяроддзя. І асноўны магчымасць для гэтага залягае ў выкарыстанні прыродных фактараў. Кантакт з прыродай пачынаецца адразу са сцянамі жылля, асабліва адзельных прасторах жылля мікрараёнаў, якія складаюцца разам з кватэрай адзінае жылля асяроддзя.

Пасля жыллага асяроддзя наступным і важнейшым звыном арганізацыі масавага адпачынку на прыродзе з'яўляюцца ўсё віды паркаў, — аснова сістэмы азелення і месці адпачынку ў горадзе. Дадзеныя сацыялагічных даследаванняў сведчаць, што ў горадзе праводзяць свой адпачынак не менш 30—40 працэнтаў гарадскога насельніцтва. Гэта гаворыць аб вялікім значэнні паркаў, прычынаў іх размяшчэння і ўнутранай арганізацыі.

Мінск мае цяпер 9 паркаў і вялікі батанічны сад, больш 130 скураў і бульвароў. Іх агульная плошча складае каля 100 гектараў. У межах гарадскога рысу размяшчаны дзясятыя агульнай плошчы больш за 400 гектараў. На аднаго жыхара Мінска цяпер даводзіцца каля 14 кв. м. зялёнай плошчы агульнага карыстання замест 25 кв. м. у 1940-х гг. Гэта сведчыць аб вялікім маштабе вынашаных работ па азеленні горада.

Аб маштабах і характары будучых работ па зялёным будаўніцтве ў Мінску можна меркаваць па раённых, прынятых у генеральным плане Мінска і меркаваннях па плане работ на бліжэйшую пяцігодку.

У генеральным плане прадугледжана павялічыць плошчу зялёных насаджэнняў агульнага карыстання да 2400 гектараў, г. зн. з'явіцца пачаўце сённяшніх нормаў. Большая частка парку будзе аб'яднана ў магчымую агульнае «дзяляцкі» і «кільні», што перасякне горад у некалькіх кірунках уздоўж ракі Свіслач і яе прытокаў. За межамі горада яны злучацца з прыгараднымі лясамі і загараднымі зонамі адпачынку. Гэта сістэма, у якой спалучаюцца гігіенічныя, функцыянальныя і эстэтычныя асновы гарадабудаўнічага развіцця Мінска, служыць асновай фарміравання гарадскіх зон масавага адпачынку.

Новыя парк будуць створаны ў буйных жылля раёнах: парк Імя 900-годдзя Мінска ў раёне Чыжоўка, парк Імя 50-годдзя БССР у раёне «Зялёны Луг», парк у жылля раёнаў пабудаваных Ракаўскай шашы і вуліцы Казіна, у заходняй і паўднёвай частках горада.

Намяляюцца парк у раёне і рэканструкцыя Цэнтральнага парку культуры «Перамога» з улікам новых патрабаванняў.

Будучыя работы па азеленні горада ставяць праблему спецыялізацыі парку і распрацоўкі праграм адпачынку ў іх, якія б адпавядалі новаму ступню развіцця горада і новым запатрабаванням вясельніцтва.

Т ЭРЫТАРЫЯЛЬНЫ рост гарада, які ўсё больш адцяляе яго жыхароў ад натуральнага прыроднага асяроддзя, павялічвае гігіенічныя патрабаванні да ўзроўню жылля гарадскога насельніцтва, узмацнае значэнне прыродных фактараў у горадзе. З'яўляецца неабходнасць фарміравання ў горадзе новых ландшафтаў, з кутамі неканраўты прыроды.

У гэтай сувязі набывае асаблівае гучэнне паставы Савета Міністраў БССР «Аб мерах па далейшым палепшэнні арганізацыі адпачынку працоўных горада Мінска» ад 27 верасня гэтага года.

Сетка устаноў і прыстасаванняў для загараднага адпачынку насельніцтва Мінска за пасляваенныя гады была створана практычна манава. Асабліва актыўна яна развіваецца ў апошнія 12—15 гадоў. Цяпер у розных месцах прыгарадных зон функцыянуюць каля 60 піянерскіх лагераў, многа загарадных дач гарадскіх дзяцей садоў-яслаў, некалькі дач агульнаму і прафлактарыяў, больш 10 турыстычных і спартыўных баз, кемпінгаў і г. д.

Для актывага развіцця устаноў загараднага адпачынку павінен быць створаны спецыяльны фонд зямельна-лесных тэрыторый, якія б адпавядалі патрабаванням арганізацыі адпачынку працоўных горада Мінска.

га адпачынку мінчан вялікае значэнне мела стварэнне штучных вадасховішчаў на раках Свіслач, Пціч і іншых.

Разам з тым, попит на месцы загараднага адпачынку пераважна магчымасці яго нармальнага задавальнення. Аб гэтым сведчыць вялікае пераўвядзенне плянкі ў летні час. Яшчэ больш складана арганізаваць загарадны кароткачасовы адпачынак «амай», таму што большасць турбаў і лагераў не разлічаны на эксплуатацыю ўлітку.

Апрача зон для заслаўнага вадасховішча, ні адзін з раёнаў загараднага адпачынку не мае комплекснага генеральнага плана свайго перспектывага развіцця.

Упрыгожыцца новымі будынкамі Курасоўшчына.

Палірадыя мераванні аб агульнай перспектывавай патрэбе ў загарадных устаноў адпачынку паказваюць, што ў летні перабочы дні, прыкладна, 45 працэнтаў насельніцтва (г. зн. каля 450 тыс. чал.) будзе праводзіць свой адпачынак за межамі горада. Большая частка з іх павінна карыстацца ўстаноў кароткатэрмімовага адпачынку.

Усе гэтыя прагнозы генеральнага плана, заснаваныя на гарадабудаўнічых нормах і гарадабудаўнічых практыцы, паказваюць, што ў бліжэйшым дзесяцігоддзі сетка загарадных устаноў адпачынку ўсё тым павінна будзе атрымліваць значнае развіццё. Прычым будучы выкарыстаны прыродныя рэсурсы не толькі Мінска, а і ўсёй Мінскай вобласці.

Праектна-даследчыя работы пачаўшы, што ў бліжэйшым дзесяцігоддзі вядома, можна стварыць яшчэ 9—10 штучных вадасховішчаў плошчай 100—200 гектараў. Адна частка з іх можа быць створана ў традыцыйных месцах адпачынку (на рацэ Волма) і акружэнні лясоў, а другая частка — у новых раёнах, якія маюць спрыяльныя ўмовы для арганізацыі зон адпачынку.

Асноўным анімом гэтай сістэмы стане зона масавага адпачынку ля Заслаўскага і будучага Дзяржаўнага вадасховішчаў. Праект пераключыць развіццё гэтай зоны адпачынку прадугледжвае істотныя змены ў планіроўкай структуры раёна, у характары выкарыстання яго тэрыторыі.

У гэтым раёне праектам прадугледжана будаўніцтва раду спартыўных збудаванняў — ванала, яхт-клуба, спартыўнага комплексу са стадыёнам і рознымі спартыўнымі пляцоўкамі. Гэтая зона адпачынку неспрэчна салецца ў Цэнтральным парку культуры і адпачынку і ўтвораць у перспектыве велізарную па намерах зону кароткачасовага адпачынку, у якой змогуць адпачынаць адначасова, прыкладна, 180—200 тысяч чалавек.

НЕКАЛЬКІ СЛОУ АБ ТРАНСПАРТНАЙ ПРАБЛЕМЕ

З АРАЗ Мінск абслугоўваюць тры віды масавага пасажырскага транспарту: трамвай, тралейбус, аўтобус.

Існуючая радыяльна-сістэма маршрутаў прывяла да таго, што на асноўных маршрутах горада (Ленінскіх праспекце, вул. Назава і праспекце Паргызанскі) дасягнута амаль мяжа шчыльнасці ваезных відаў пасажырскага транспарту ў гадзіны «пік».

Генеральным планам развіцця Мінска і схематична комплекснага развіцця транспарту прадугледжаны ішлы рад мерапрыемстваў, накіраваных на стварэнне нармальнай умоў для пасажырскага перавозку.

Да 1975 года прадугледжваецца пабудаванне новых ліній тралейбуса, пашырэнне аўтобусную сетку.

Інтэнсіўнае развіццё Мінска, намечанае па перспектывах, пашырэнне прамысловага і бурны рост жыллёвага будаўніцтва ў перыферычных раёнах, а таксама значнае павелічэнне колькасці насельніцтва і яго рухомасці, патрабуюць стварэння функцыянальнай сістэмы масавага пасажырскага транспарту, у якой асноўную ролю павінен адгарты метралітэат.

Пытанне збудавання метралітэатна ў Мінску даўка не простае. Яно не толькі патрабуе вялікіх капіталаўкладанняў, але і працяглага праектавання.

Зараз «Мінспрэкрат» прыступіў да складання тэхнічна-эканамічнага абгрунтавання збудавання метро. Тут патрэба напружанага работа не толькі праектантаў «Мінспрэкрата», а і раду іншых інстытутаў. Нават пры самых спрыяльных умовах будаўніцтва метро пачнецца не хутка. (Між іншым, ужо пры бягучым будаўніцтве спатрэбіцца зарэзерваваць участкі для будучых станцый метралітэатна, каб пазбегнуць сур'езных гарадабудаўнічых памылак).

У паставе ЦК КПБ і Савета Міністраў БССР «Аб далейшым будаванне Мінска», прынятай у мінулым годзе, пачынаюцца рэканструкцыі і будаўніцтва гарадскіх магістралаў і транспарту ўдзелена вялікая увага. Павінны быць узведзены дублёры Ленінскага праспекта, завершана будаўніцтва першага гарадскога калёна і ў асноўным другога калёна і г. д. Трэба пабудаванне 55 кіламетраў вулічнай сеткі, 7 пунаправодаў, 5 мастоў, 10 пешаходных пераходаў, 50 кіламетраў тралейбусных ліній.

Трэба аднак, прызнаць, што ажыццяўленне гэтых мерапрыемстваў пакуль што ідзе неадвальна. Дзяржаўная рэспубліка неабходна вырашыць пытанне аб значным павелічэнні асігнаванняў на гэтыя работы. Важна таксама развіць вытворчую базу гарадскога трэста «Міндарбуд», стварыць уласную базу для збудавання вялікай колькасці мастоў, пунаправодаў і падземных пераходаў.

П РАБЛЕМЫ гарадабудаўніцтва і архітэктуры горада Мінска, пра якія гаворыцца ў гэтым артыкуле, не вычэрпваюць, зразумела, усіх пытанняў, узнятых на навукова-тэхнічнай канферэнцыі. Аднак нават у такім выкладанні не цяжка убачыць якія важныя і сур'езныя гэтыя праблемы для сучаснага і будучага беларускага сталіцы. Раешце іх патрабуе напружанай творчай працы нашых дойдцаў, будаўнікоў.

Я. ЗАСЛАЎСКІ, кандыдат архітэктуры, намеснік галоўнага архітэктара г. Мінска.

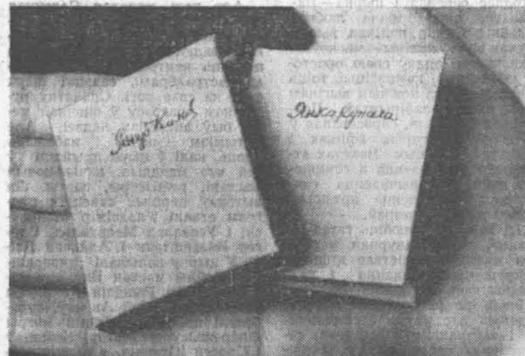
Мякет забудовы раёна паміж вуліцамі Чылава і Аэрадромнай. (Варыянт архітэктараў Л. Гафо, І. Афанасьева, Г. Горына).

ларускі аўтамабільны завод (БелАЗ) быў размешчаны ў Жодзінах, філіял завода Імя Кастрычніцкай рэвалюцыі — у Мар'інай Горцы і г. д. Вопыт арганізацыі філіялаў прадпрыемстваў сведчыць аб тым, што гэта адзін з дзейных сродкаў абмежавання прамысловага развіцця Мінска і рэгулявання механічнага прыросту насельніцтва.

Генеральны план горада быў распрацаваны перыядам да 1980 года. Аднак ужо сёння пры вырашэнні блучых гарадабудаўнічых задач нам патрэбны прагнозы развіцця горада на больш далёкі перыяд — да 2000 года і далей. Без таіх прагнозаў немагчыма, напрыклад, правільна развіць сістэму гарадскіх транспартных магістралаў, абгрунтавана вырашыць сістэму развіцця водарывада, каналізацыі і іншых інжынерных сетак горада. Без абгрунтаваных прагнозаў развіцця горада нельга вырашыць пытанні забудовы цэнтру і г. д. Таму наспела вострая неабходнасць у распрацоўцы перспектывы развіцця горада на 2000 год і больш далёкі перыяд з улічэннем карэктываў у генплан горада. Пры гэтым важна правільна вызначыць межы прылягаючага да горада раёна (агламерцы). З існаства фактараў, якія вызначаюць сувязь горада з прылягаючымі да яго раёнамі, важнейшым з іх з'яўляецца ўстойлівая працоўная сувязь (частка рабочых, якія працуюць у Мінску, і далей будзе жыць за горадам) і культурна-бытавы сувязь насельніцтва горада з месцамі загараднага адпачынку. Калі ў апошнім генеральным плане раёны прыгарадных зон быў роўны, прыкладна, 25—30 км, дык зараз гэты раёны трэба павялічыць да 60 км, а ў асобных месцах і больш (напрыклад, раён нарчанскіх азёр пры дастатковым развіцці транспартных сувязей у будучым несумняненна стане месцам масавага адпачынку мінчан).

КАБ ГОРАД БЫЎ ПРЫГОЖЫМ

ГОРАДАБУДАЎНІЧЫ вопыт сведчыць, што якасць забудовы як у цэлым, так і асобных будынкаў, залежыць ад чатырох асноўных фактараў: якасці праектавання, тэхнічнага ўзроўню і

ЖЫВЫ І БЛІЗКІ СВЕТ

Пра Рыгора Берудзіна напісана і сказана ўжо нямаля. І ў тым, што пісалася і гаварылася пра яго, амаль заўсёды адгукалася тое, што думаў і адчуваў, чым жыў і сам, калі чытаў ягоныя кнігі. Але заўсёды было ў ўражанне, быццам крытыкі чэрпаюць з яго папярку, па глытку, бо вельмі часта вельмі вазьмі яго кнігу — і цэба адразу абвее прасторым і шчодрым жыццём роднай зямлі, і ўсе выноў цэба загнуць, заганюць, зашэбечуць, зашэбечуць. Акуляць у жыццё і блізкі свет, дзе сімчы і ласкаві, дзе роскі і сонечна, дзе вясні драмлёны пад цэлым крылом, дзе вольна дыхнецца. У Берудзінскім свеце ты зноў і зноў адчуваеш, як прахара і добрая тая зямля, на якой ты нарадзіўся і ўзрос, якія дарэгія табе гаманілівыя лясны і «плыткія плылі», «анекраваў кэсою травяні», «анекраваў эмуштунага схавана ў слове «беларусь», які поўніць душу святою любоўю да матчы свай (і любіваю, і пашчотай, і віноў да ўсіх нашых гераічных і шматпакутных мацяроў), дзе матчынай песні і мілагучнай мовы.

Гэта вядома: у пазі і не можа быць эстэтычна змястоўнай думкі, калі няма пачуцця. А Р. Берудзін — у стыхі пачуццяў. Але не бяздольны пачуццяў вядоўчы пэтам, не ён змог можа сказецца нам пра пэвондзіных нашых бацькоў і мацяроў у гонар Вялікай Айчыннай вайны, пра наш (гавару) — наша, а думае: маё абраджэнне вайной і сярочкам дэцінства, ён запольвае нас сваёй нявінаю да мана, нашчырэсці, абывакасі, ён вучыць нас любіць і разумець нашчаснасці. Яго думкі — камуністычнае братэрства, высокая ідэянасць, шчыры сэрца ў душы. Ён нячэста гаворыць пра гэта прама, быццам бачыцца быць рытарычным, але затое як ён гаворыць пра самае святое:

Мы — «рэвалюцыя камяні, Мы хадзілі пра вас цішыні, Цішыні...» («Камяні востраўня праці») Дзяцінныя сямкараўтан, Як аплывае Радыска, аўтар чыстага («Дзяцінныя»), Чалом табе, Енісею Чалом, што ты ільня адрываць сьпінаеся («Чалом табе, Енісею»), Ну, а недохопі Яны, пэўна, ёсць. Але яны не могуць зямліць мяню любоў да гэтых талематых пэста.

І яшчэ: слова пэста працягвае набіраць вышынню. Р. Берудзін працуе шмат і плённа. І калі б поўчы «Вярнуцца» наставіць яго на «Блакада», кнігу «Адам і Ева», апошнія вершы, тады б пэста працы пэста быў вядомы яшчэ больш.

А. ПСКАЎ, студэнт-завочнік БДУ імя У. І. Леніна.

СЛОВА СВЕЖАЕ, ХВАЛЮЮЧАЕ

Пра мужнасць і гераізм беларускага народа ў час Вялікай Айчыннай вайны напісана нямаля кніг. Раман Алеся Асіпенкі «Вогненны азімут» — таксама пра вайну, але пэсьнікнік у паўтарае напісанае іншымі. Яго слова — свежае і хвалючае. Навізна мастацкага твора — гэта перш за ўсё навізна выведзена ў ім чалавечы характар. А такі характар у «Вогненным азімуте» не адзі, і менавіта яны выначаюць нашу цікакасць да рамана. Мне здаецца, што А. Асіпенку удалося галоўнае — намайлаваць непавторны характары людзей, з аднаго агучнага мэта, агучнага ісправі і, разам з тым, вельмі ровных па сваіх індывідуальных рысах і душэўных якасцях. Сярод гераюў твора асабліва вылучаюцца Галай і Тышневіч. Адзін з савецкіх работніў і міры час, яны становіцца сапраўднымі салдатамі, арганізатарамі мас на гераічнае змаганне з фашысцкім нашествем.

Запомніліся таксама вобразы Веры Прусавай, Герасімені, Ланкевіча, Ланге, Салуна, Баталава і іншых змагаюў сучаснае фашысцкае акупантаў.

А. Асіпенка напісаў добры патрыятычны твор пра гераюў падпольшчыкаў і партызан.

Л. ФРЫД, загаднік бібліятэкі № 11 горадка Мінска.

ШТО ЧЫТАЦЬ ПРА ТВОРЫ, ВЫЛУЧАНЫЯ НА ДЗЯРЖАЎНЫЯ ПРЭМІІ

ШТРЫХІ ДА ПАРТЭТА. Вытворчасці кінастуды «Беларусьфільм», аўтары сцэнарыя К. Славін, М. Барозка (Фраўман), рэжысёры У. Цяслюк, І. Пікман, Р. Ясініскі, апэратары Ю. Іванюць, М. Бараў.

Рыгорыў Р. «Прыгажосці званіцаў», 29 снежня 1968 г.

Янаўлеў Ю. «Народ Радасці», 20 снежня 1968 г.

Стральчыў Б. «І ўсё ж — партэты», 25 снежня 1968 г.

Смалў У. «Пілінымі вонямі да інаўчынасці», 16 красавіка 1969 г.

Ратнінаў Г. «Летаніс — 68», «Савецкая Беларусь», 3 чэрвеня 1969 г.

Бермаілон Н. «Сімваліныя інаўчы», «Савецкая Беларусь», 1 мастрыччына 1969 г.

Красінені А. «Пазіія і проза дакументаліста», «Савецкая культура», 20 мая 1969 г.

Броўні П. «Колькі ўспамінаў», «Інстытуц інаўчы», № 9, 1969 г.

Парлаў У. «Зямля Радасці», «Савецкае кино», 5 красавіка 1969 г.

Буряні Б. «Па занахак пазіі», «Літаратура і мастацтва», 12 лютава 1969 г.

Бондаравя Е. «Рэспубліка інаўчы», «Савецкая Беларусь», 11 верасня 1969 г.

Але на гэты раз налёў пэўнае. Пасля першага прымажару ён сінюю на мяню сьваю пачаўнаю дэстаю толькі са сподніх галінак. Верхняя засадае нашку зьвінчы на ветры. Падумалася: да чыма далёка. Дына з'яўляе пачынае Ранішню ўбачуў праз абло, як услава яна белым дываном дарогу і кропля на ім, балдэра, у дэску. Я не мею ўно часу выбегчы на падворак і першы сурьёны я — маладуху-зіму. На двары ўгледзеў усёна — ад я гарачых пацалункаў чырванню ўспыхалі яго шчокі. Мне стада — не, не крыўда, а самотна. І калі стаю пад аном пануры, прысаромленны, разгублены. Нёбы адчуваў сваю віну перада мною. Помню, сабралася ўся наша сям'я за наядным сталом. Стараўшыя вышлі па кішкіну. А нам, даятве, дазволена было толькі націскаць на кучню, запраўленую чорнымі рабачымі маку. Наш доед, апанель ад таго кішкіна, раптам расчулюў: — От, дзеткі, каб я быў царом... Ад нечаканасці мы паразулюлі раты. А доед гаварыў: — Каб я быў царом, навасіў бы па вокны саломы... На саломе спаў бы, сала з салам еў бы і саламай накрываўся б... Мы рагаталі, уяўляючы нашата доеда ў такой выгоде. ...З таго часу прайшоў шмат гадоў... Каляд

Аўтарам, 7 кастрычніка 1969 г.

РОЗНЫЯ ФІЛЬМЫ — АДА БЯГРАФІЯ

рэспублікі. Як найбольш значныя творы іраннай публіцысці яны вылучаны на Дзяржаўную прэмію БССР за 1969 год.

Рознымі калекцыямі створаны гэтыя фільмы. Вытоў ж іх былі ўвогуле адны — зафіксаваныя ў кінадакументах факты і падзеі, што вызначалі найбольш важкія і адметныя ў жыцці рэспублікі ва ўстагоддзі. Мэты таксама падобныя — абнаўравацца на дакументах часу, раскрасьце лёс народа, яго ратныя і працоўныя подзвігі, «Пераклікаюцца» творы і храналагічна: кінастужка і тэлевізійны летаніс працягваюць шлях Беларуска ад прародзі Вялікай Пастыянскай рэвалюцыі да сённяшніх дзён. І ў гэтым сэрце стужкі можна сунаставаць. Але яны не варыяцыі адной тэмы, а самастойныя творы, аўтары якіх павольна рапуюць важныя грамадскія задачы.

Пра фільм «Штрыхі да партрэта» мне ўжо даводзілася пісаць і няма падобнага паўтарацца. Варта падкрэсліць толькі тое, што найбольш перананачасці аўтары яго (сцэнарыя К. Славін, М. Барозка, рэжысёры І. Пікман, У. Цяслюк, Р. Ясініскі, апэратары М. Бараў, Ю. Іванюць, І. Пікман, У. Цяслюк) дасягнулі там, дзе яны падышлі да гістарычных дакументаў не як ілюстраватры, а як публіцысты-мастакі. Бельшыцэ эпізоду фільма пабудавана на супастаўленні і сутыкненні драматычна гістарычнага падзеі, і поўныя гістарычнага сэнсу публіцыстычныя вобразы. Выразнасць фільма «Штрыхі да партрэта» лічыў і ў тым, што ў ім глядач знаёміцца з некалькімі канкрэтнымі біяграфіямі (успомніце лёс Пахома Гарамыкіна, які змяніў сваё прозвішча на Радасціна, ці былых дзесяцікласнікаў, што сталі вядомымі аучонымі, або сімвалічныя вобразы, які ўзнікаюць ад супастаўлення прыбодных званюў Халодна са званючам у аднаічных руках). Праўда, аўтары іншы раз не пабяжваюць ілюстрацыйнасці. Гэта крыху аслабіла эмацыянальнаю сьліу асобных частак фільма. І ўсё ж перад намі яскравы партрэт рэспублікі. Ва ўсім разе такі, якога дагэтуль у кінадакументах лістыя Беларусі не было.

Адной з п'яжасцей, якую давалася пераадоўваць кінапубліцыстам, была неабходнасць змясціць у адну сэрью мноства вядомых у архівах і падобраных для фільма кінапаўтараў і дакументаў. Ад многата яны вымушаны былі адлюшчыць, павольна сьліу аўтараў, з болам. Але ахвары абыраўшы адбыткам: менавіта канцэнтраванасць матэрыялу сьліу лаканізму і дынамізму кінааўтараў. Абмежаванасць метражу вымагаа шырокае ў фактах іх глыбокага сэнсу.

У стварэнні глыбокай біяграфіі рэспублікі было больш шырокае поле дэятнасці. Перад ім акрымавалася перспектыва шматсерыйнай стужкі. Дзякуючы гэтаму тэлевізійны маглі больш поўна і дэталёва паказаць паўевае шлях рэспублікі і адначасова ў іх было больш «штандаў» збодна на ілюстрацыйны паказ. Яны скарысталі першую магчымасць і

не пабеглі другою спакусы. У шасці злучэннях — фільма «Біяграфія» яскравыя і тэлевізійныя створана пра наш рэспубліку. Шлях-дарогу яе жыцця, мана ськазаць, вымераны ўздоўж і ўпоперак. З апошніх фільмаў найбольш увагу грамадчасці прыцягнулі да сябе «Штрыхі да партрэта» (вытворчасць аб'яднаны «Летаніс» кінастуды «Беларусьфільм» і «Біяграфія майей рэспублікі» (аб'яднанне «Тэлефільм» Беларускага тэлебачання), і «Штрыхі», і «Біяграфія...» прысвечаны 50-годдзю Савецкай Беларусі і Нампарты

кладкі газаварова рэагенты на вадодных крылах і многае іншае. Адно прамільнула як знаў ясау, Другое запамінае, як вобраз яго.

Розныя эпізоды жыццёвы матэрыял паўтараваў ад тэлепубліцысці рознага падыходу. Але ўсёды яны павінны былі пааб'яваць найбольш звычных і простых шляхоў. На жаль, не пабеглі. У многіх эпізодах «Біяграфія...» не адчуваецца свайго аўтарскага «паўтараў» і «высветлення» адлюстраваных раней падзеі і фактаў. Гэта, вядзь, і меў на ўвазе аўтар аўтараў: «Усё ж варта падумацца...» (Гл. газету «Літаратура і мастацтва» ад 30 верасня г. г.), папаракочы стварэнні «Летаніс» і «Штрыхі» з тэмаў з тэмаў «Беларуская дакументальнае кино». Я асабіста прычыну недакошчэ тэлевізійна бачу не ў тым, што стужкі ўжо пабудаваны на кінадакументах, большасць з якіх была ўжо скарыстана ў іншых фільмах. «Знаёмасць» многіх месцаў тэлевізійна аўтараўлена падабствам творчых прыёмаў. І там і тут факт «прадстаўляецца», а не асноўнае публіцысцічна. Там, дзе ў фільмы ўключаны аднаўчыныя тэлежурналістычныя рэдакцыі кінадакументаў, «прадстаўляецца» не адчуваецца, бо ўвага глядача пераклочана на іншае — на новую інфармацыю.

Усё пераклочанне часцей за ўсё абвэваецца ў першым і другім фільмах «Біяграфія...» У іх нямаля такіх дакументаў, якія раней былі невядомыя кінадакументалістам, або па той ці іншай прычыне не скарыстываліся ім. І ў гэтым сэнсе стужкі «Пачатак шляху» і «На рыштваных» маюць перавагу над некаторымі іншымі выпусамі «Біяграфія...» Менавіта з пабудаваных бокў яны мне здаюцца зместовамі і цікавымі. А з мастацкага боку больш цікавы «Агонь» і «Дарога ў аўтара».

Калі разглядаць «Штрыхі да партрэта» і «Біяграфія майей рэспублікі» не толькі як шырокае адлюстраванне важнейшых этапў жыцця народа, але і як мастацкую аўту, то яны не раўнацэнны. Першы фільм больш дасканалы і завершаны і мае больш падасту прэтындаваць на высокую ўзнагароду. Сіла ўздзеяння другога твора аслабіла драматычнай вяртасцю, аднастайнасцю, а іярэдка і неарыгінальнасцю аўтарска-рэжысёрскіх рашэнняў. Яны дзіўна, галельзіям нестася талематых і цікавыя най спецыфічнасці змаганя і аментарыя, якія зрабоды б эдэстужкі непадобны на ўжо вядомыя.

Так, дзяржаўная прэмія — высокая адзнака, і крматыры вяртасці яны павінны быць выключны. Таму, вядзь, маюць рацыю тыя, хто лічыць, што ўся сэрью «Біяграфія майей рэспублікі» не «цягне» на Дзяржаўную прэмію. На мой погляд, дарога можа ісаў толькі ад асобных выпускаў гольці, зробленых найбольш дасканала. Адзін з іх — «Агонь» — ўжо адзначаны на Трэцім усесаюзным фестывалі тэлефільмаў.

Е. БОНДАРАВА, кандыдат філасофскіх навук.

ДОБРЫЯ, ШЧЫРЫЯ ЛЮДЗІ

Летась, калі ў Гомель прылядаў на гастролях акадэмічны тэатр інаўчы Курчавы, мне даводзілася сустрацца з іраннымі аўтарамі і рэжысёрамі Мікалаем Ярашэвічам і Янаўлеў Міхаілам. Усе мае разгаворыліся пра кірціну «Іван Макаравіч», якую толькі што з'яўлялася на экраны рэспублікі і ў якой ён здамаўся.

Рэжысёр паставіўшы характары людзей, якіх і запамінаў і палюбуй, стварыў іх, тады знешчы сурьёны дэдакцыя куў У. А. Трусава. Колькі шчырасці і чалавечасці ў гэтага панамога чалавекі! Мне спадабалася і бабуля (артыстка А. Маніскава), і нарэшце, галоўны герой кірціны, Відз Махонін з уласцявай асабістасцю і неадраджасцю стварыў вельмі прэдычны і натуральны вобраз чалавекі.

Наступ у фільме заныта зьнямаю акірціны асабістасці і стварэнні родна добра запаміналі. Гэта і Ванька сьліры — Зіна, Ляляна, Колька, і яшчэ адна чырка (артыстка Т. Логінава).

Рэжысёр паставіўшы характары людзей, якіх і запамінаў і палюбуй, стварыў іх, тады знешчы сурьёны дэдакцыя куў У. А. Трусава. Колькі шчырасці і чалавечасці ў гэтага панамога чалавекі! Мне спадабалася і бабуля (артыстка А. Маніскава), і нарэшце, галоўны герой кірціны, Відз Махонін з уласцявай асабістасцю і неадраджасцю стварыў вельмі прэдычны і натуральны вобраз чалавекі.

А бацька зноў будзе заняты сваёй звычайнай справай. Будзе кожнай раніцай даставаць абшукані з горна кавалкі соўна і зноў будзе ліцца над нашым сьліом знаёмае музыка: даўн-дзень, даўн-дзень... Хлапучком любіў і вечарам ісядзець ля акна і назыраць, як там, за сьлію шыбной, скуголіць, просьціа ў хату завіруха. Але строгі матчыны наваз. Да таго ж у мяне і сід не так багата, каб адчыніць тое абло... Тады завіруха сама пачынала пралазіць у шчыліну паміж рамай і шклом. Спачатку прасуне белыя, азьбяля ад марозу нальды. Яны хучэйня пабрыгучь па шкле, нібы шукуючы, за што лепш уцяпіцца, а потым... А потым пачне яна гуляць па шыбе. Ад радасці, і намайла мне стодкі дзівосныя кветкі! І казачныя харомы вырастаць перада мною. І над самым прыльотым — абавязкова загарыцца азьбяная зорка. Прыдызе маці з работы, затопіць грубку — і пачнуць павольні знацьці цуды на шыбе. Удзь прае шчыліну белая назка, зноў стане сьлію шыба. І ноч сьпінае ў акно жменьо калючага сьнегу... Кажуць, калі клён спачатку сьлідае верхнія гьліцы, — ама не за гарамі Яна недзе тут, блізка. Толькі выйдзе на гасінец і сустранець яе, рукавашчыню — у белым канюшкі — маладуху,

Міхаіс ДАНІЛЕНКА, Гомель.

Аўтарам, 7 кастрычніка 1969 г.

не пабеглі другою спакусы. У шасці злучэннях — фільма «Біяграфія» яскравыя і тэлевізійныя створана пра наш рэспубліку. Шлях-дарогу яе жыцця, мана ськазаць, вымераны ўздоўж і ўпоперак. З апошніх фільмаў найбольш увагу грамадчасці прыцягнулі да сябе «Штрыхі да партрэта» (вытворчасць аб'яднаны «Летаніс» кінастуды «Беларусьфільм» і «Біяграфія майей рэспублікі» (аб'яднанне «Тэлефільм» Беларускага тэлебачання), і «Штрыхі», і «Біяграфія...» прысвечаны 50-годдзю Савецкай Беларусі і Нампарты

рэспублікі. Як найбольш значныя творы іраннай публіцысці яны вылучаны на Дзяржаўную прэмію БССР за 1969 год.

Рознымі калекцыямі створаны гэтыя фільмы. Вытоў ж іх былі ўвогуле адны — зафіксаваныя ў кінадакументах факты і падзеі, што вызначалі найбольш важкія і адметныя ў жыцці рэспублікі ва ўстагоддзі. Мэты таксама падобныя — абнаўравацца на дакументах часу, раскрасьце лёс народа, яго ратныя і працоўныя подзвігі, «Пераклікаюцца» творы і храналагічна: кінастужка і тэлевізійны летаніс працягваюць шлях Беларуска ад прародзі Вялікай Пастыянскай рэвалюцыі да сённяшніх дзён. І ў гэтым сэрце стужкі можна сунаставаць. Але яны не варыяцыі адной тэмы, а самастойныя творы, аўтары якіх павольна рапуюць важныя грамадскія задачы.

Пра фільм «Штрыхі да партрэта» мне ўжо даводзілася пісаць і няма падобнага паўтарацца. Варта падкрэсліць толькі тое, што найбольш перананачасці аўтары яго (сцэнарыя К. Славін, М. Барозка, рэжысёры І. Пікман, У. Цяслюк, Р. Ясініскі, апэратары М. Бараў, Ю. Іванюць, І. Пікман, У. Цяслюк) дасягнулі там, дзе яны падышлі да гістарычных дакументаў не як ілюстраватры, а як публіцысты-мастакі. Бельшыцэ эпізоду фільма пабудавана на супастаўленні і сутыкненні драматычна гістарычнага падзеі, і поўныя гістарычнага сэнсу публіцыстычныя вобразы. Выразнасць фільма «Штрыхі да партрэта» лічыў і ў тым, што ў ім глядач знаёміцца з некалькімі канкрэтнымі біяграфіямі (успомніце лёс Пахома Гарамыкіна, які змяніў сваё прозвішча на Радасціна, ці былых дзесяцікласнікаў, што сталі вядомымі аучонымі, або сімвалічныя вобразы, які ўзнікаюць ад супастаўлення прыбодных званюў Халодна са званючам у аднаічных руках). Праўда, аўтары іншы раз не пабяжваюць ілюстрацыйнасці. Гэта крыху аслабіла эмацыянальнаю сьліу асобных частак фільма. І ўсё ж перад намі яскравы партрэт рэспублікі. Ва ўсім разе такі, якога дагэтуль у кінадакументах лістыя Беларусі не было.

Адной з п'яжасцей, якую давалася пераадоўваць кінапубліцыстам, была неабходнасць змясціць у адну сэрью мноства вядомых у архівах і падобраных для фільма кінапаўтараў і дакументаў. Ад многата яны вымушаны былі адлюшчыць, павольна сьліу аўтараў, з болам. Але ахвары абыраўшы адбыткам: менавіта канцэнтраванасць матэрыялу сьліу лаканізму і дынамізму кінааўтараў. Абмежаванасць метражу вымагаа шырокае ў фактах іх глыбокага сэнсу.

У стварэнні глыбокай біяграфіі рэспублікі было больш шырокае поле дэятнасці. Перад ім акрымавалася перспектыва шматсерыйнай стужкі. Дзякуючы гэтаму тэлевізійны маглі больш поўна і дэталёва паказаць паўевае шлях рэспублікі і адначасова ў іх было больш «штандаў» збодна на ілюстрацыйны паказ. Яны скарысталі першую магчымасць і

БАЦЬКАВА ПЕСНЯ

Як добра ў матчынай хаце! І на гэты раз мяне разбудзіла песня. Бацькава песня. Ляжаў я некалі, баючыся расплюшчыць вочы, і сьліу...

РАДАСЦЬ

Хлапучком любіў і вечарам ісядзець ля акна і назыраць, як там, за сьлію шыбной, скуголіць, просьціа ў хату завіруха. Але строгі матчыны наваз. Да таго ж у мяне і сід не так багата, каб адчыніць тое абло...

МАЛАДУХА-ЗІМА

Кажуць, калі клён спачатку сьлідае верхнія гьліцы, — ама не за гарамі Яна недзе тут, блізка. Толькі выйдзе на гасінец і сустранець яе, рукавашчыню — у белым канюшкі — маладуху,

Аўтарам, 7 кастрычніка 1969 г.

не пабеглі другою спакусы. У шасці злучэннях — фільма «Біяграфія» яскравыя і тэлевізійныя створана пра наш рэспубліку. Шлях-дарогу яе жыцця, мана ськазаць, вымераны ўздоўж і ўпоперак. З апошніх фільмаў найбольш увагу грамадчасці прыцягнулі да сябе «Штрыхі да партрэта» (вытворчасць аб'яднаны «Летаніс» кінастуды «Беларусьфільм» і «Біяграфія майей рэспублікі» (аб'яднанне «Тэлефільм» Беларускага тэлебачання), і «Штрыхі», і «Біяграфія...» прысвечаны 50-годдзю Савецкай Беларусі і Нампарты

рэспублікі. Як найбольш значныя творы іраннай публіцысці яны вылучаны на Дзяржаўную прэмію БССР за 1969 год.

Рознымі калекцыямі створаны гэтыя фільмы. Вытоў ж іх былі ўвогуле адны — зафіксаваныя ў кінадакументах факты і падзеі, што вызначалі найбольш важкія і адметныя ў жыцці рэспублікі ва ўстагоддзі. Мэты таксама падобныя — абнаўравацца на дакументах часу, раскрасьце лёс народа, яго ратныя і працоўныя подзвігі, «Пераклікаюцца» творы і храналагічна: кінастужка і тэлевізійны летаніс працягваюць шлях Беларуска ад прародзі Вялікай Пастыянскай рэвалюцыі да сённяшніх дзён. І ў гэтым сэрце стужкі можна сунаставаць. Але яны не варыяцыі адной тэмы, а самастойныя творы, аўтары якіх павольна рапуюць важныя грамадскія задачы.

Пра фільм «Штрыхі да партрэта» мне ўжо даводзілася пісаць і няма падобнага паўтарацца. Варта падкрэсліць толькі тое, што найбольш перананачасці аўтары яго (сцэнарыя К. Славін, М. Барозка, рэжысёры І. Пікман, У. Цяслюк, Р. Ясініскі, апэратары М. Бараў, Ю. Іванюць, І. Пікман, У. Цяслюк) дасягнулі там, дзе яны падышлі да гістарычных дакументаў не як ілюстраватры, а як публіцысты-мастакі. Бельшыцэ эпізоду фільма пабудавана на супастаўленні і сутыкненні драматычна гістарычнага падзеі, і поўныя гістарычнага сэнсу публіцыстычныя вобразы. Выразнасць фільма «Штрыхі да партрэта» лічыў і ў тым, што ў ім глядач знаёміцца з некалькімі канкрэтнымі біяграфіямі (успомніце лёс Пахома Гарамыкіна, які змяніў сваё прозвішча на Радасціна, ці былых дзесяцікласнікаў, што сталі вядомымі аучонымі, або сімвалічныя вобразы, які ўзнікаюць ад супастаўлення прыбодных званюў Халодна са званючам у аднаічных руках). Праўда, аўтары іншы раз не пабяжваюць ілюстрацыйнасці. Гэта крыху аслабіла эмацыянальнаю сьліу асобных частак фільма. І ўсё ж перад намі яскравы партрэт рэспублікі. Ва ўсім разе такі, якога дагэтуль у кінадакументах лістыя Беларусі не было.

Адной з п'яжасцей, якую давалася пераадоўваць кінапубліцыстам, была неабходнасць змясціць у адну сэрью мноства вядомых у архівах і падобраных для фільма кінапаўтараў і дакументаў. Ад многата яны вымушаны былі адлюшчыць, павольна сьліу аўтараў, з болам. Але ахвары абыраўшы адбыткам: менавіта канцэнтраванасць матэрыялу сьліу лаканізму і дынамізму кінааўтараў. Абмежаванасць метражу вымагаа шырокае ў фактах іх глыбокага сэнсу.

У стварэнні глыбокай біяграфіі рэспублікі было больш шырокае поле дэятнасці. Перад ім акрымавалася перспектыва шматсерыйнай стужкі. Дзякуючы гэтаму тэлевізійны маглі больш поўна і дэталёва паказаць паўевае шлях рэспублікі і адначасова ў іх было больш «штандаў» збодна на ілюстрацыйны паказ. Яны скарысталі першую магчымасць і

СТАВЯЦЬ П'ЕСЫ ГАЛУБКА І ЧАРОТА

Артыст Целяхнаскага народнага тэатра, іранны драматычнага гуртка Вульга-Целяхнаскага сельскага клуба Яны Рыгоравіч Янін апошні два месцы працаваў над п'есай Уладзіслава Галубка «Суд». Гэта адначасова п'еса расказвае пра бясспраўнае становішча Беларуска салістася пры царызме.

Добра справіліся са сваімі ролямі маласны вельфларх Міхаіла Паўлічкі Струнскі, прыбравшыцыя клуба Дра Іванюца М...

ПРЫДЫБАЎ УС-ТА...

І падмаюся і, сапраўды, бачу яго. Ён бег з сьведзьяна ельняку, які хлэпане-падшываец. Ля сасонкі сьпінуеся, пакурывае. А потым неслухам уляцэе на вершаліну і зашамэцеў, загуляў там.

